

Nastavni plan i program za
predmet:
Web programiranje

**Izorno područje: Informacione tehnologije
4. razred**

KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za obrazovanje, nauku i mlade
August, 2020.

Web programiranje

ISHODI UČENJA:

- Samostalno odabrati i razlikovati tehnologije pri izradi Web aplikacije različite namjene i složenosti. Razumjeti način funkcionisanja i osobine korisničke i poslužiteljske strane Web aplikacija te ih primijeniti na način koji odgovara specifičnostima pojedinog projekta.
- Korištenje osnovne sintakse HTML-a pri izradi osnove web stranice.
- Napraviti projektni plan za izradu web aplikacije te određivanje dizajna uz pomoć CSS-a. Kombinirati programske alate za izradu web aplikacije, izraditi dizajn prema smjernicama dobrog web dizajna.
- Razumjeti i primijeniti hipertekstualno i hipermedijsko povezivanje dokumenata. Razumjeti osobine skriptnih programskih jezika i koristiti ih u realizaciji Web aplikacije.
- Kreiranje web formi, prozora i okvira, validacija formi. Upravljanje sadržajem stranice korištenjem klijentskih tehnologija.
- Korištenje klijentskih tehnologija u izradi interaktivnosti web stranice te implementacija klijentskih tehnologija u sve dijelove web aplikacije.
- Koristiti osnovne PHP funkcije i sintaksu za izgradnju dinamičkog web sadržaja.
- Koristiti HTML formulare sa PHP-om u dodavanju interaktivnosti s korisnikom.
- Primijeniti autentifikaciju korisnika u minimalno 2 razine upravljanja aplikacijom.
- Razvijanje i primjena baze podataka prema potrebama projekta.
- Prepoznati testiranjem slabosti izrađene aplikacije.
- Izgraditi web aplikaciju i povezati sve sastavne dijelove, pojedinačne stranice i MySQL bazu
- Upravljanje prikazom XML dokumenta korištenjem DOM i JavaScript-a
- Izraditi aplikaciju koja koristi XML dokument za razmjenu, vađenje i spremanje podataka. Povezati XML s različitim programskim jezicima.
- Koristiti aktivno integraciju web servisa u web sajt.
- Koristiti i eksperimentirati sa gotovim kodovima u razvijanju novih sistemskih rješenja.
- Razvijati projekat korištenjem odabranih informatičkih metodologija.
- Demonstrirati rad projekta.

Pregled nastavnih cjelina koje će se obraditi u toku nastavne godine:

Rb.	REALIZACIJA PROGRAMA	ČAS
1.	Upoznavanje, uvod u predmet, literatura i pribor	1
2.	Uvod u WEB	3
3.	CSS, HTML i JavaScript	20
4.	PHP	9
5.	WEB aplikacija	10
6.	WEB servisi	5
7.	Dizajn	2
8.	Zaštita WEB aplikacije	3
9.	Samostalni radovi učenika	5
10.	Ponavljanje gradiva, provjera usvojenosti nastavnih sadržaja, vrednovanje rada učenika i zaključivanje ocjena	2
	UKUPNO:	60

NAPOMENA: Nastavni plan i program na predmetu Web programiranje u četvrtom razredu IT izbornog područja zasniva se na detaljnom izučavanju web programiranja i web dizajna. U tekstu koji slijedi dat je **primjer** realizacije nastavnih sadržaja prema razradi, iznad navedenih ishoda učenja, za predmet Web programiranje, a u skladu sa gore navedenim nastavnim cjelinama.

PRVO POLUGODIŠTE		
MJESEC	BROJ ČASOVA	REALIZACIJA PROGRAMA
SEPTEMBAR	8	1. Upoznavanje, uvod u predmet, literatura i pribor
		Uvod u WEB (3)
		2. Uvod u razvoj web sadržaja (web stranica, web sajt, web portal, web preglednik, URL, HTTP, ...)
		3. Komunikacija na Internetu, DNS, Hosting, Domena
		4. Web server, Web pretraživač, Oblast djelovanja web dizajnera
		HTML, CSS i JavaScript (20)
		5. Uvod u HTML i Kreiranje web stranice pomoću HTML-a
		6. HTML tekst, slike, linkovi, tabele, zvuk i video
		7. HTML Forme i sekcije i frejmovi
OKTOBAR	9	8. Uvod u HTML 5, HTML 5 i semantika
		9. HTML 5 i video, HTML 5 i audio, HTML 5 i grafika
		10. Ponavljanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
		11. Uvod u CSS, CSS i pozicioniranje, CSS i tekst
		12. CSS i vizuelni efekti
		13. Uvod u CSS3
		14. CSS3 i granični okviri, CSS3 i pozadine, CSS3 i gradijentni prelazi boja, CSS3 i efekti na tekstu, CSS3 i prelazni (tranzicioni) efekti
		15. CSS3 i animacija, CSS3 i višestruke kolone
		16. Ponavljanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
NOVEMBAR	9	17. Uvod u JavaScript (Implementacija, Promjenjive, Konstante, Komentari)
		18. JavaScript (Operatori, Rad sa stringovima, Komunikacija sa korisnikom, Datum i vrijeme, Kontrola toka)

	19.	JavaScript (Petlje, Funkcije, Objekti)
	20.	DOM elementi, Događaji (events)
	21.	jQuery
	22.	HTML Canvas uvod i inicijalizacija
	23.	Vježba
	24.	Ponavljanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
	PHP (9)	
	25.	Uvod u PHP, PHP sintaksa, varijable, konstante, operatori, stringovi, spajanje stringova
	26.	Strukture grananja i ponavljanja u PHP programiranju

DECEMBAR	8	27.	PHP matrice/nizovi
		28.	PHP rad sa datotekama i folderima
		29.	PHP i MySQL sintaksa
		30.	PHP vrijeme, datum, GET i POST, ubacivanje PHP u HTML, PHP kolačići, PHP sesije, PHP funkcije
		31.	PHP klase i objekti, PHP XML
		32.	Vježba
		33.	Ponavljjanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
		WEB aplikacija (10)	
		34.	Uvod u web aplikacije
DRUGO POLUGODIŠTE			
MJESEC	BROJ ČASOVA	REALIZACIJA PROGRAMA	
FEBRUAR	8	35.	Web serveri, slojevi, MVC arhitektura, modularnost, reciklaža koda
		36.	Framework, templejti, struktura sistema datoteka
		37.	Elementi web aplikacije: korisnički interfejs, kontakt obrazac, autorizacija, čuvanje podataka u datotekama, upload i download podataka, menadžment članaka
		38.	Vježba
		39.	Front-end aplikacija, ulazni parametri, Korisnički interfejs, Java aplikacija, komentar
		40.	Vježba
		41.	Uvod u CMS, Back-end, Front-end
		42.	Konfigurisanje aplikacije, rezultat, debugging i dalji razvoj
MART	8	43.	Ponavljjanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
		WEB servisi (5)	
		44.	XML, parsiranje

		45.	JSON
		46.	Integracija web servisa u web sajt
		47.	Vježba
		48.	Ponavljjanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
		Dizajn (2)	
		49.	Rad na dizajnu web aplikacije
		50.	Vježba

APRIL	8	Zaštita WEB aplikacije (3)	
		51.	Kritične tačke, slobodna sintaksa, kontrola grešaka, logovanje i prikaz grešaka
		52.	Sistem fajlova, Kontrola ulaznih informacija
		53.	SQL injekcije, upotreba tuđeg koda
		Samostalni radovi učenika (5)	
		54.	Samostalni radovi učenika
		55.	Samostalni radovi učenika
		56.	Samostalni radovi učenika
		57.	Samostalni radovi učenika
		58.	Samostalni radovi učenika
MAJ	8	59.	Ponavljjanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja
		60.	Ponavljjanje gradiva i praktična provjera usvojenosti nastavnih sadržaja, vrednovanje rada učenika i zaključivanje ocjena.

Nastavni plan i program

Škola: GIMNAZIJA

Izorno područje/zanimanje: INFORMACIONE TEHNOLOGIJE

Nastavni predmet: WEB PROGRAMIRANJE

Razred: IV (četvrti)

Broj časova sedmično: 2

Broj časova za školsku godinu: 60

CILJ I ZADACI:

CILJ nastave predmeta Web programiranje je osposobljavanje učenika da projektuju i pišu savremene web aplikacije, te savladaju načine realizacije kompleksnih klijentskih web stranica korištenjem popularnih programerskih web tehnologija.

ZADACI nastave predmeta Web programiranje su da učenici usvoje znanja za:

- razumijevanje principa funkcionisanja web aplikacija
- razlikovanje web tehnologija
- identifikaciju klijentskih i poslužiteljskih tehnologija koje se koriste u izradi web aplikacija
- razumijevanje osobine skriptnih programskih jezika i kako ih koristiti ih u realizaciji Web aplikacije
- kombiniranje programskih alata za izradu web aplikacija i izradu dizajna prema smjericama dobrog web dizajna
- korištenje specifičnih alata za izradu web aplikacija
- upravljanje sadržajem stranice korištenjem klijentskih tehnologija
- implementaciju klijentskih tehnologija u sve dijelove web aplikacije
- izradu web aplikacije i povezivanje svih sastavnih dijelova, pojedinačnih stranica i MySQL baze
- prepoznavanje testiranjem slabosti izrađene aplikacije

NASTAVNI PROGRAM

Nastavne oblasti / Nastavne cjeline	Sati	Nastavni sadržaj / Nastavne jedinice	Po završetku nastavne cjeline učenik će imati sljedeća znanja, vještine i kompetencije:
Uvod u WEB	4	<ul style="list-style-type: none"> • Upoznavanje, uvod u predmet, literature i pribor • Uvod u razvoj web sadržaja (web stranica, web sajt, web portal, web preglednik, URL, HTTP, ...) • Komunikacija na Internetu, DNS, Hosting, Domena • Web server, Web pretraživač, Oblast djelovanja web dizajnera 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razumije kako se odvija komunikacija na Internetu, razumije korištenje internet protokola, razlikuje domenu od hostinga i primjenjuje ih respektivno namjeni, razumije razliku između web sadržaja, te ih respektivno koristi. ✓ Razumije ulogu web dizajnera, te razlikuje web server od web pretraživača i sukladno primjenjuje namjenski web prostore.
CSS, HTML i JavaScript	20	<ul style="list-style-type: none"> • Uvod u HTML i Kreiranje web stranice pomoću HTML-a • HTML tekst, slike, linkovi, tabele, zvuk i video • HTML Forme i sekcije i frejmovi • Uvod u HTML 5, HTML 5 i semantika • HTML 5 i video, HTML 5 i audio, HTML 5 i grafika • Uvod u CSS, CSS i pozicioniranje, CSS i tekst • CSS i vizuelni efekti • Uvod u CSS3 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razumije način funkcioniranja Web mjesta i Web aplikacija, te primjenjuje osnovnu građu statičnih web stranica, razumije i primjenjuje hipertekstualno i hipermedijsko povezivanje dokumenata. ✓ Određuje osnovni dizajn stranice pomoću CSS-a, odabire i razlikuje načine oblikovanja web stranica, razlikuje prednosti i nedostatke oblikovanja stranica atributima u HTML-u i CSS selektorima, odabire i razlikuje web tehnologije. ✓ Određuje i upravlja dizajnom stranice uz pomoć CSS-a.

	<ul style="list-style-type: none"> • CSS3 i granični okviri, CSS3 i pozadine, CSS3 i gradijentni prelazi boja, CSS3 i efekti na tekstu, CSS3 i prelazni (tranzicioni) efekti • CSS3 i animacija, CSS3 i višestruke kolone • Uvod u JavaScript (Implementacija, Promjenjive, Konstante, Komentari) • JavaScript (Operatori, Rad sa stringovima, Komunikacija sa korisnikom, Datum i vrijeme, Kontrola toka) • JavaScript (Petlje, Funkcije, Objekti) • DOM elementi, Događaji (events) • jQuery • HTML Canvas uvod i inicijalizacija 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađuje dizajn prema smjernicama dobrog web dizajna, upravlja sadržajem stranice korištenjem klijentskih tehnologija. ✓ Odabire i razlikuje web tehnologije, razumije osobine korisničke i poslužiteljske strane Web aplikacija te ih primijenjuje na način koji odgovara specifičnostima pojedinog projekta, razumije način funkcioniranja Web mjesta i Web aplikacija i koristi osnove klijentskih tehnologija u izradi interaktivnosti web stranice. ✓ Koristi osnove klijentskih tehnologija u izradi interaktivnosti web stranice te upravlja sadržajem stranice korištenjem klijentskih tehnologija. ✓ Koristi klijentske tehnologije u izradi interaktivnosti web stranice, manipulira objektima u DOM-u stranice, dodaje vremenske i ostale događaje u stranicu. ✓ Razumije osobine skriptnih programskih jezika i koristi ih u realizaciji Web aplikacije i pri manipuliranju objekata. ✓ Izrađuje web formu, prozor i okvir, validaciju formi, primijenjuje osnovna znanja u korištenju i sintaksi JQuery biblioteke. ✓ Razumije i primijenjuje osobine korisničke i poslužiteljske strane Web aplikacija te ih primijenjuje na način koji odgovara specifičnostima pojedinog projekta, implementira klijentske tehnologije u sve dijelove web aplikacije te primijenjuje web animacije korištenjem JS-a.
--	---	--

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razumije smjer razvoja web tehnologija te odabire i primjenjuje web tehnologije ovisno o njihovim karakteristikama i mjestima korištenja. ✓ Primjenjuje usvojena znanja u izradi jednostavnog projektnog zadatka.
PHP	9	<ul style="list-style-type: none"> • Uvod u PHP, PHP sintaksa, varijable, konstante, operatori, stringovi, spajanje stringova • Strukture grananja i ponavljanja u PHP programiranju • PHP matrice/nizovi • PHP rad sa datotekama i folderima • PHP i MySQL sintaksa • PHP vrijeme, datum, GET i POST, ubacivanje PHP u HTML, PHP kolačići, PHP sesije, PHP funkcije • PHP klase i objekti, PHP XML 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koristi osnovne PHP funkcije i sintaksu za izgradnju dinamičkog web sadržaja. ✓ Koristi HTML formulare sa PHP-om u dodavanju interaktivnosti s korisnikom. ✓ Primjenjuje autentifikaciju korisnika u minimalno 2 razine upravljanja aplikacijom. ✓ Razvija i primjenjuje baze podataka prema potrebama projekta.
WEB aplikacija	10	<ul style="list-style-type: none"> • Uvod u web aplikacije • Web serveri, slojevi, MVC arhitektura, modularnost, reciklaža koda • Framework, templejti, struktura sistema datoteka • Elementi web aplikacije: korisnički interfejs, kontakt obrazac, autorizacija, čuvanje podataka u datotekama, upload i download podataka, menadžment članaka • Front-end aplikacija, ulazni parametri, Korisnički interfejs, Java aplikacija, komentar 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izgrađuje web aplikaciju i povezuje sve sastavne dijelove, pojedinačne stranice i MySQL bazu. ✓ Primjenjuje metode dohvaćanja i izmjene podataka u web aplikaciji. ✓ Demonstrira načine poboljšanja web aplikacije. ✓ Opisuje XML jezik i njegovu primjenu. ✓ Prepoznaje potrebu cjeloživotnog učenja usvajanjem novih tehnologija.

		<ul style="list-style-type: none"> • Uvod u CMS, Back-end, Front-end • Konfigurisanje aplikacije, rezultat, debugging i dalji razvoj 	
WEB servisi	5	<ul style="list-style-type: none"> • XML, parsiranje • JSON • Integracija web servisa u web sajt 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koristi XML za transport samoopisivih informacija zbog njegove neovisnosti o programskom ili sklopovsnom okruženju i činjenice što sve podatke sadržava u tekstualnom formatu što značajno pojednostavljuje dijeljenje sadržaja i otpornost na promjene sistema koji međusobno komuniciraju. ✓ Razumije kako XML tako i JSON omogućava ugnježđivanje elemenata, ali implementacija prevoditelja može ograničiti najveću dopuštenu razinu ugnježđivanja, te u skladu s tim koristi JSON tehnologije. ✓ Koristi aktivno integraciju web servisa u web sajt.
Dizajn	2	<ul style="list-style-type: none"> • Rad na dizajnu web aplikacije 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Koristi prethodno stečena znanja i iskustva u radu na dizajnu web aplikacije.
Zaštita WEB aplikacije	3	<ul style="list-style-type: none"> • Kritične tačke, slobodna sintaksa, kontrola grešaka, logovanje i prikaz grešaka • Sistem fajlova, Kontrola ulaznih informacija • SQL injekcije, upotreba tuđeg koda 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Prepoznaje testiranjem slabosti izrađene aplikacije. ✓ Koristi i eksperimentiše sa gotovim kodovima u razvijanju novih sistemskih rješenja.
Samostalni radovi učenika	7	<ul style="list-style-type: none"> • Samostalan rad učenika na projektu uz mentorstvo profesora • Prezentacija i ocjenjivanje projektnih zadataka • Ponavljanje gradiva, provjera usvojenosti nastavnih sadržaja, vrednovanje rada učenika i zaključivanje ocjena 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razvija projekat korištenjem odabranih informatičkih metodologija, a koji mora biti usko vezan za usvojeno gradivo tokom tekuće školske godine. ✓ Demonstrira rad svog samoodabranog projekta pred razredom.

NAČINI OSTVARIVANJA PROGRAMA¹

Na početku školske godine upoznati učenike sa ciljevima i ishodima nastave, odnosno učenja, planom rada i načinima ocjenjivanja.

Oblici nastave: Nastava se realizuje kroz laboratorijske vježbe/praktični rad na računaru primjenom kombiniranih oblika rada.

Mjesto realizacije nastave: Nastava na predmetu Web programiranje se realiziraje u kabinetima informatike.

Podjela odjeljenja u grupe: Prilikom realizacije nastavnog procesa na predmetu Web programiranje odjeljenje se dijeli na dvije grupe u skladu sa važećim Pedagoškim standardima za srednje obrazovanje.

MEĐUPREDMETNA KORELACIJA

Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost – komunikacione vještine, obrada teksta

Engleski jezik – komunikacione vještine, obrada teksta, korištenje literature i interneta

Matematika – numerička obrada podataka

Fizika – kreativno računarstvo

Ostale prirodne nauke – kreativno računarstvo

Likovna kultura i medijska kultura – grafička obrada podataka

Psihologija – kreativno računarstvo, grafička obrada podataka, prezentacijske vještine

Sociologija – kreativno računarstvo, grafička obrada podataka, prezentacijske vještine

Svi ostali predmeti – napredno pretraživanje interneta, prezentacijske vještine, grafička obrada podataka

PRAĆENJE, VREDNOVANJE I OCJENJIVANJE

Profesor treba evaluirati učenička postignuća na različite načine. Pri tome treba da koristi pozitivna pedagoška iskustva i dostignuća u nastavi.

Evaluacija treba biti kontinuirana, javna i podsticajna.

Preporuke:

- ocjenjivanje teoretskih znanja treba obavljati usmeno i/ili primjenom testova koje nastavnik sam kreira na osnovu svojih planova, literature i sličnih testova pronađenih na internetu ili kroz praktičan rad;

¹ NPP Informatika za gimnaziju, MONKS avgust 2016. godine

- ocjenjivanje praktičnih znanja treba biti na osnovu pripremljenih zadataka za rješavanje problema na računaru u toku ili izvan nastave, koje će učenik prezentirati pred ostalim učenicima;
- ocjenjivanje se može primijeniti i na aktivnost iz domena informatike - programiranja koje su provedene za druge predmete, projekte ili za potrebe stručnih službi škole itd. (izrada prezentacije, videa, aplikacije i sl.) pri čemu učenik ne treba da zanemaruje ostale obaveze u nastavi informatike;
- ocjena treba da uključuje i teoretsko i praktično znanje učenika kao i njegov interes, trud i pomoć drugim učenicima u savladavanju gradiva;

PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA

U skladu sa Zakonom o srednjem obrazovanju („Službene novine“ Kantona Sarajevo broj: 23, od 15. juna 2017. godine), Član 120. (Profil i stručna sprema nastavnika), Stav 3. zakona stoji:

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u skladu sa stavom (2) ovog člana, u srednjoj školi izvode lica:

- a) sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta i
- b) sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta.

Nastavu informatike u gimnaziji izborno područje informacionih tehnologija mogu izvoditi lica koja su završila:

1. Prirodno-matematički fakultet:

- Diplomirani matematičar-informatičar
- Magistar softverskog inženjerstva
- Magistar matematike, nastavnički smjer
- Magistar matematičkih nauka, smjer teorijska kompjuterska nauka,
- Svršenici Prirodno-matematičkog fakulteta informatičkog i/ili računarskog usmjerenja.

2. Elektrotehnički fakultet:

- Diplomirani inženjer informatike i računarstva,
- Svršenici Elektrotehničkog fakulteta informatičkog i/ili računarskog usmjerenja.

3. Fakulet informatičkog i/ili računarskog usmjerenja sa završenim **četverogodišnjim studijem** u skladu sa gore navedenim članom Zakona, tačkom a) odnosno tačkom b) sa stečenim zvanjima iz sljedećih oblasti:

- Matematike i informatike

- Informatike i/ili računarstva
- Softverskog inženjerstva
- Kumpjuterskih/Računarskih nauka
- Informacionih tehnologija
- Informatike i tehničkog odgoja

NAPOMENA: Profil i stručna sprema profesora na predmetu Web programiranje ne odnosi se na prosvjetni kadar koji predaje predmet Informatika u gimnazijama po ugovoru na neodređeno vrijeme prije donošenja ovog Nastavnog plana i programa u skladu sa prethodnim Nastavnim planom i programom za predmet Informatika u gimnazijama iz 2003. godine.²

PREPORUČENI IZVOR INFORMACIJA ZA UČENJE:

1. Ne postoji adekvatan udžbenik ili skup udžbenika na našem jeziku koji pokriva gradivo predmeta. U skladu sa Elaboratom: „Nastavni materijali za stručne predmete su u elektronskoj formi.
2. Literatura iz vanjskih izvora:
 1. Miloš Dobrojević, *Kako napraviti veb aplikaciju? (PHP • MySQL • JavaScript)*, Šprint, Beograd 2016.
 2. Nenad Kojić, *Web dizajn: HTML, CSS i JavaScript*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2018.
 3. Aleksandar Jevremović, Mladen Veinović, *Internet tehnologije*, Univerzitet Singidunum, Beograd 2020.
 4. Edin Mujadžević, *Uvod u PHP i MySQL*, Sveučilište u Zagrebu, Sveučilišni računski centar, Zagreb 2007.
 5. <http://predmet.singidunum.ac.rs/course/view.php?id=912>, 12.8.2020.
 6. <http://sr.magma.rs/blog/web-dizajn/>, 12.8.2020.
 7. <http://www.mathos.unios.hr/wp/wp2009-10/wp.html>, 12.8.2020.

² NPP Informatika za gimnaziju, MONKS avgust 2016. godine

8. <https://www.freecodecamp.org/news/beginners-roadmap-web-development/>, 12.8.2020.

9. <https://www.mev.hr/odjeli/racunarstvo/>, 12.8.2020.